

Hemlagat – vilka råvaror är bra? Hur gör man korrekta recept?

Vad betyder allt som står på fodersäcken?

Marie Sallander
Agronomie doktor, MSc, PhD
Sallander Pet Diet, Exercise & Health A

Copyright Marie Sallander

Vilka livsmedel är bra för hunden?

Protein	Kolhydrat	Fett	Fibrer
Nötkött Fläsk Kyckling Ägg Lamm Fisk Sojaböna	Ris Potatis Vete Majs Pasta Korn Bröd	Talg Ister Kycklingfett Fiskolja Rapsolja Olivolja	Morot Betfibrer Havregryn Grönsaker

Kött & animaliska biprodukter

- Kött & andra animaliska råvaror – varierar i näring tex beroende på andel fett & djurslag. Ofta mkt fosfor & lite kalcium i animalier
- Vissa foder idag bara animalier – tex 100% väm – ej helfoder, ska kompletteras med vitaminer & mineraler. Ge hellre färdiga helfoder där vit/min redan tillsatta.
- Lever – ge max 50 g/kg foder för att undvika överskott av främst vit A. Bör som godis ges sällan & i små mängder.

Valparna som gavs bara rå köttfärs

- Låg nivå av kalcium, hög nivå av fosfor i maten
- Fick *nutritional secondary hyperparathyroidism* (pga lågt kalciumintag, ev svagt skelett, håla)
- Fick tandlossning, ryggraden blev svag & trycktes ihop, skelettfrakturer, smärta
- Övergå till korrekt kost, inget extra tillskott av något ämne
- Om rått kött, särskilt kyckling, serveras måste det vara av högsta kvalitet, annars finns det risk för mag- och tarmstörningar
Ev salmonella & campylobakter

För mycket vitamin A – kan leda till förgiftning & olika sjukdomar!!

- Lever & fiskleverolja kan ge förgiftning om för mkt
- Kan leda bla till
  - Spondylos (förslitning i ryggraden, ofta i ländrygg eller hals, leder till benpålagringar)
  - Utveckling av utväxter på skelettet längs ryggkotorna
  - Skelettskadorna kanske ej går att få bra igen
  - Anorexi, viktminskning, ovillighet att röra sig, förlamning, smärta
  - Utvecklas sakta, medel 4 år
- Ge balanserad kost

Fisk

- Särskilt fet fisk bra med omega-3
- Mager fisk bra för känsliga magar
- Ofta mkt fosfor & lite kalcium i fisk
- **Rå fisk** enl SJV numera tillåten i foder men bör undvikas om det ges under längre tid pga risk för brist av B-vitaminet tiamin efter några månader
  - Kan leda till bla epilepsi, förlamning & död

De anorektiska slädhundarna som gavs rå karp

- Rå karp & sill innehåller tiaminas som förstör tiaminet (vit B1)
- Även torsk, flundra, guldfisk, haj & gädda kan ge tiaminbrist – även om det ej bevisats i studier än
- Om fisken tillagas – inga symptom
- Symptom då slädhundar gavs rå karp i 6 mån, ok efter 2 mån med normal kost + 100 mg tiamin/dag
- Anorexi, viktminskning, depression, förlamning, epilepsi, svaghet, utmattning, i vissa fall död
- 75-100mg tiamin 2 ggr/dag intravenöst/subkutant tills neurologiska symptom borta, sen oralt tiamin i flera månader

Ägg & matolja

- Ägg bästa proteinkällan – biologiskt värde 100, alla andra proteinkällor lägre värde
- Rå äggvita - innehåller ämnet avidin som hämmar upptagandet av bland annat B-vitamin
- Servera äggula eller koka/stek ägget
- Fett – finns mkt i många råvaror
- Rapsolja som omega-6 fettkälla om man behöver ha extra - svensk & innehåller förhållandevis mkt omega-3
- Fiskolja om du vill ha omega-3

Mjölksprodukter & ost

- Laktos i komjölk ibland ett problem – kan ge gaser/diarré - ge ev laktosfritt
- Filmjölk & yoghurt mindre laktos - ges ibland på maten som topping
- Ost lägre laktosnivåer
- Undvik grönmögelost – innehåller giftig svamp Roquefortin C. Dödsfall har förekommit.

Spannmål

- Till hund - oftast vete, havre, majs, ris och pasta. Spannmålsprodukter är lättsmälta – om de tillagas
- För hundar med känslig mage är polerat välkockt ris ofta bra
- Ger kolhydrater och ofta låg fetthalt, billiga råvaror

Ärtor & bönor

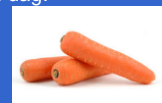
- Ofta hårdsmälta, kan ge gaser
Ge max 10 procent av matens torrsubstans
- Sojabönor och olika produkter av dessa bra proteinkälla särskilt vid vegetarisk hundmat
Relativt lättsmälta

Rotfrukter

- Potatis utmärkt efter tillagning ca 90% smältbarhet
- Morot utmärkt som fiberkälla tex till de som är hungriga, lätt blir tjocka
- Kan ges både rå el tillagad, men ge gärna riven så den tas upp bättre.
- Ge max 20 g morot/kg kroppsvikt och dag.

Övriga grönsaker

- Om så önskas ge max 10-20% grönsaker, tex sallad, gurka, tomat och kål
- Ha kolla på magen så att det fungerar bra

Vad bör du *inte* ge din hund?

- **Lök** innehåller allyl-propylsulfid, giftig substans
  - Förgiftningsrisk om 10 kg hund äter 1 gul lök/dag några dagar i följd
  - Förgiftningsrisk om 10 kg hund äter 4 vitlöksklyftor/dag några dagar i följd
- **Kakao** innehåller theobromin, giftig substans
  - Dödsfall rapporterade från "springer spaniel-storlek" vid förtäring av 200 g chokladkaka
  - Tillättna halter upp till 300 mg/kg, chokladkaka 2000 mg/kg)
  - Motgift aktivt kol, atropin, dropp.
  - Påverkar allmäntillstånd, kräks, diarré, dåsiga, kollaps, hög hjärtverksamhet.

HUND – hur stor andel animaliska resp vegetabiliska råvaror kan ges?

- Hund 25-95% animalier kan ges
- Om nästan bara animalier ges (95%) är resten vitaminer och mineraler (5%)
- Vanligast att man ger 25-50% animalier & resten vegetabilier (50-75%)
- Ovanligt att ge 100% vegetarisk kost till hunden
- Oftare torrfoder & i större mängder än till katt

”Min hund blir magsjuk av maten”

- Orsaker till kräkningar och diarré:
  - Oftast infektioner
- Djurmat är värmebehandlad, virus/bakterier avdödade
- Behandla uppblött foder och öppnad konserv som färskvara!
- Andra orsaker till mag- och tarmproblem:
  - snabba foderbyten
  - fodermedelsallergi
  - rå stärkelse
  - protein med låg smältbarhet

Varför tillagar man maten?

jfr med BARF där man ger rå mat

- för att hunden ska tillgodogöra sig maten bättre
  - sönderdelning då fodret mals
  - t ex att stärkelsekornen i kolhydratrik mat sprängs sönder vid kokning/bakning/extrudering
- av hygieniska skäl
  - dödar t ex salmonella, campylobakter mm. Gäller framförallt köttrevaror, fisk o ägg
- inaktiverar oönskade enzymer
  - t ex avidin i äggvita
- smakligheten ökar

Några regler för fodermärkning

Vatten

Anges om det innehåller mer än 14%

Sammansättning Råvaror i fallande ordning efter vikt

Övriga näringsämnen som ska anges i ett helfoder

Råprotein (%)

Växttråd (%)

Råfett (%)

Råaska (%)

Kalcium (%)

Natrium (%)

Fosfor (%)

Bruksanvisning

Hur mkt ett djur behöver/dag
Om det är ett helfoder el ej

Tillverkare

Namn, adress, email, tel

Partinummer 01/01/12

Fodertillsatser tex

Vitaminer

Spårämnen

Bäst före Datum

Nettokvantitet Vikt på förpackningen

